

Azərbaycan və Özbəkistan liderlərinin güclü dəstəyi ilə...

İKİ ÖLKƏ ARASINDA ENERJİ ƏMƏKDAŞLIĞI GENİŞ MİQYAS ALIR

Azərbaycan və Özbəkistan arasında münasibətlərin hər-tərəfli inkişafını enerji sahəsində əməkdaşlığın geniş-lənməsində də aydın görmək mümkündür. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev bu sahədəki potensialın reallaşmasına güclü dəstək göstərirlər. Odur ki, xüsusilə son illər iki ölkə arasında enerji əməkdaşlığının inkişafında yeni səhifə açılıb.

Energetika sahəsində əməkdaşlıqla bağlı əldə edilmiş razılaşmalar, bu çərçivədə işçi qrupunun keçirdiyi iclaslar, hər iki ölkənin müvafiq nazirlikləri, eləcə də neft-qaz və elektrik enerjisi sahəsində fəaliyyət göstərən strukturları arasında müxtəlif layihələrlə əlaqədar aparılan müzakirələr getdikcə öz müsbət nəticəsini daha bariz şəkildə göstərir. Bir sözlə, Azərbaycan-Özbəkistan enerji əməkdaşlığı çoxistiqamətlidir. Təkcə onu xatırlatmaq kifayətdir ki, "Azərbaycan Respublikasının Energetika Nazirliyi ilə Özbəkistan Respublikasının Energetika Nazirliyi arasında 2023-2025-ci il-

lər üçün enerji sektorunda əməkdaşlığın genişləndirilməsinə dair Yol Xəritəsi" imzalanıb və sənəd 14 istiqaməti əhatə edir. Yol Xəritəsi hər iki ölkədə karbohidrogen ehtiyatlarının geoloji kəşfiyyatı və hasilatı, birgə müəssisələrin yaradılmasına dair əməkdaşlığı nəzərdə tutur. Bu sənədə əsasən, Azərbaycan və Özbəkistan bərpaulunan enerji, enerji sektorunda islahatlar, enerji resurslarından səmərəli istifadə, enerji keçidi, dekarbonizasiya, hidrogen istehsalı ilə bağlı informasiya və təcrübə mübadiləsi üzrə də əməkdaşlıq edirlər. İki il əvvəl "Azər-enerji" ASC ilə "Özbəkistan Mil-

li Elektrik Şəbəkəsi" SC arasında imzalanmış Anlaşma Memorandumuna uyğun olaraq hər iki ölkənin sistem operatorlarının əməkdaşlığının davam etdirilməsi də əsas fəaliyyət istiqamətlərindən biri kimi sözügedən yol xəritəsində əks olunub.

SOCAR (Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti) və "Uzbekneftegaz" Səhmdar Cəmiyyəti arasında əlaqələr getdikcə genişlənir. Özbəkistanın neft-qaz sənayesinin mütəxəssisləri azərbaycanlı həmkarlarına böyük hörmətlə yanaşır, onların bu sahədəki təcrübəsini yüksək qiymətləndirirlər. Azərbaycanda keçirilməsi artıq ənənə halını almış Beynəlxalq Xəzər Neft və Qaz Sərgisində son illər Özbəkistanın geniş təmsil olunması buna aydın misaldır. Burada özbək mütəxəssisləri Azərbaycanın və bir sıra digər ölkələrin neft-qaz işçiləri ilə sıx təmasda olur, işgüzar söhbətlər apararaq

gələcək uğurlu əməkdaşlığın, tərəfdaşlığın konturlarını müəyyən-ləşdirirlər.

SOCAR və "Uzbekneftegaz" arasında əməkdaşlığa dair imzalanmış sənədlərin də sayı getdikcə artır. O cümlədən keçən ilin avqust ayında Prezident İlham Əliyevin Özbəkistana dövlət səfəri çərçivəsində bu iki şirkət arasında Əsas Şərtlər Sazişi imzalanıb.

Azərbaycan-Özbəkistan enerji əməkdaşlığı indi daha bir istiqamətdə inkişaf etməkdədir. Belə ki, "yaşıl enerji" sahəsində də artıq ilk uğurlara imza atılıb. Həm də bu əməkdaşlıq üçtərəfli formatda - Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistan arasında.

Məlumdur ki, Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistanın hər biri zəngin "yaşıl enerji" mənbələrinə malikdir. Bu, həmin ölkələr qarşısında sanballı bərpaulunan enerji layihələrini reallaşdırmaq imkanı açır. Odur ki, bu üç respublika son vaxtlar "yaşıl enerji"nin ixracı ilə bağlı imkanlarını əlaqələndirməyə başlayıblar. Keçən ilin noyabr ayında Bakıda keçirilən COP29 çərçivəsində dövlət başçıları "Azərbaycan Respublikası, Qazaxıstan Respublikası və Özbəkistan Respublikası hökumətləri arasında "yaşıl enerji"nin inkişafı və ötürülməsi sa-

həsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş" imzaladılar.

Dövlətimizin başçısı bu sənədin imzalanmasını tarixi hadisə adlandırıb: "İmzaladığımız bugünkü saziş Mərkəzi Asiya və Qafqaz regionlarının əməkdaşlığında yeni imkanlar açır. Mahiyyət etibarilə Mərkəzi Asiya və Qafqaz regionlarında integrasiya prosesləri, nəqliyyat, energetika, ticarətlə bağlı proseslər bu gün deməyə imkan verir ki, bu iki region bir çox məsələdə, o cümlədən "yaşıl enerji"nin inkişafı sahəsində sinxron fəaliyyət göstərirlər. Biz Özbəkistanda, Qazaxıstanda və Azərbaycanda bərpaulunan enerji mənbələrinin yaradılması üzrə artıq əldə edilmiş böyük planlar və nəticələr haqqında bilirik. Yəni biz, belə demək mümkünsə, paralel kursla gedirik və Xəzərin dibi ilə elektrik kabelinin çəkilməsi təkcə üç ölkə arasında deyil, həm də daha geniş miqyasda əməkdaşlıqdır. Dünən konfransdakı çıxışında Azərbaycandan Qara dənizin dibi ilə Avropaya kabel xətti çəkilməsi ilə bağlı ölkəmizin artıq həyata keçirilməkdə olan planlarından danışdım. Bu layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırılması tamamlanmaq üzrədir və bununla da biz Mərkəzi Asiyayı, Qafqazı, Avropanı, Xəzər və Qara dənizləri vahid enerji dəhlizi ilə birləşdirəcəyik".

Xatırladaq ki, 2022-ci il dekabrın 17-də Rumıniyanın paytaxtı Buxarestdə "Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan hökumətləri arasında "yaşıl enerji"nin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş" imzalanıb. Keçən il, hələ COP29-dan öncə Buxarestdə sazişin icrası məqsədilə 8-ci Nazirlər-Rəhbər Komitənin iclası keçirildi. Orada bildirildi ki, "Xəzər-Qara dəniz-Avropa Yaşıl Enerji Dəhlizi" layihəsinin texniki-iqtisadi əsaslandırılmasının ilkin nəticələrinin təqdimatının COP29 çərçivəsində olacağı nəzərdə tutulur. Buxarestdəki iclasda iştirak edən energetika naziri Pərviz Şahbazov bunları vurğulayaraq, həmçinin layihənin statusu, digər komponentləri, atılacaq növbəti addımlar, eləcə də Mərkəzi Asiya ölkələri ilə Azərbaycan arasında qurulacaq "yaşıl enerji" dəhlizinin inkişafı ilə bağlı fikirlərini bölüşdü.

Hadisələr üç qardaş ölkənin - Azərbaycan, Qazaxıstan və Özbəkistanın xeyli vaxtdır üzərində düşündüyü bu dəhlizin tezliklə reallıq olacağını göstərdi.

Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev də üçtərəfli sazişin imzalanmasını tarixi hadisə, bərpaulunan enerjini isə təkcə iqtisadi məqsəd deyil, gələcəyə töhfə

adlandırmış və demişdir: "Nəql ediləcək enerji külək və günəş enerjisidir, iqlimə təsiri azaltmağa kömək edəcək bərpaulunan və təmiz mənbədir. Bununla biz Paris Sazişi çərçivəsində iqlimin qorunması üzrə birgə söyləri və Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə nail olmağı dəstəkləyirik. Ölkərimiz əhəmiyyətli dərəcədə bərpaulunan enerji resurslarına malikdir və qlobal enerji keçidinə mühüm töhfə verə bilər. Özbəkistanda bu istiqamətdə genişmiqyaslı işlər aparılır, "yaşıl enerji"nin inkişafı üçün böyük proqram qəbul edilib. Biz 2030-cu ilədək bərpaulunan enerji mənbələrinin payını 40 faizə çatdırmağı, həmçinin 4,2 gigavattlıq enerjisaxlama sistemləri yaratmağı planlaşdırırıq. Bundan başqa, ilin sonunadək biz əlavə olaraq 2,6 gigavatt bərpaulunan enerji və 300 meqavatt enerjisaxlama sistemlərini şəbəkəyə birləşdirəcəyik. Hər il təxminən 2 gigavatt günəş və külək enerjisi istehsal etmək gücünü işə salırıq".

Göründüyü kimi, Azərbaycan kimi Özbəkistanın da özünün "yaşıl gündəliyi"i var. Bu isə həmin sahədə əməkdaşlığı şərtləndirən vacib amildir.

*Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"*